

HUMANITAS

821.135.1

scriitori
români
contemporani

BOGDAN RĂILEANU

**TEORIA
APROPIERII**

ROMAN

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

Coperta colecției: Adrian Răileanu
Ilustrația copertei: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Alina Dincă
DTP: Emilia Ionașcu, Veronica Dinu

Tipărit la Livco Design

© HUMANITAS, 2019

ISBN 978-973-50-6611-6
Descrierea CIP este disponibilă
la Biblioteca Națională a României.

EDITURA HUMANITAS
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 021/311.23.30

Un om singur

Despre prietenie a crezut mult timp că era ca ficatul, un organ important fără de care omul nu putea trăi. A avut și alte imagini în minte când s-a gândit la prietenie. Spre exemplu, o plantă, crinul păcii, foarte bună la oxigenat spații închise, nu avea nevoie de prea mult soare. Pe urmă, pe măsură ce a înaintat în vârstă, i s-a părut că prietenia semăna cu un animal sălbatic, timid și pe cale de dispariție, care putea fi văzut doar noaptea și mai ales pe Facebook. A fost iar plantă, iederă, pentru că extrăgea igrasia din pereții capului, zicea, dar cel mai des a crezut despre prietenie că era ca ficatul, așa le și spunea amicilor, prietenia e ca ficatu', bă, dacă bagi prostii în ea te doare. Avea imaginea asta a prieteniei, un ficat lucios și frumos pe o tejghea de bar. Un ficat care semăna cu cel pe care îl văzuse în ultimul an de facultate la o femeie care se aruncase de pe un bloc de zece etaje din Balta Albă. Fusese primul lui material ca reporter. Îl trimisese redactorul-șef cu un echipaj de pompieri. Când a trecut de zidul de oameni strânși în jurul femeii, primul lucru pe care l-a văzut a fost ficatul ăla roz care atârna din ea și atingea cu unul din lobi pământul de pe jos. Cu anii, dezvoltase chiar și o teorie pe care i-o explicase Emei de câteva ori. Cuvântul prietenie venea din slavă, *priateli*, care însemna *dragă*, iar această semnificație se potrivea în mod ironic foarte bine cu ideea de ficat, pentru că dacă băgai prea multe lucruri dragi într-un ficat îl făceai gras și până la urmă dădea în ciroză.

Prietenia, rezulta, era deci o chestie care trebuia dozată ca să își păstreze integritatea, spunea.

— Dar de ce nu o inimă în loc de ficat? l-a întrebat Ema odată.

— Pentru că de la prietenie nu mori niciodată așa, din senin, ca la un infarct, i-a spus Robert. Prin ficat trece tot ce băgăm în noi. Ficatul e primul filtru al vieții, laboratorul, la fel cum și prietenia e laboratorul în care devenim ceea ce devenim.

Dar adevărul e că în anul în care a împlinit patruzeci de ani Robert putea trăi fără ficat. Ambii săi părinți muriseră după boli lungi și dureroase, toate femeile pe care le iubise erau căsătorite, majoritatea prietenilor din facultate erau la casele lor, cu copii sau plecați din țară. Nimeni altcineva în jur. Nu mai avea prieteni adevărați. Cunoștea oameni mulți, umbla prin cârciumile din oraș cu tot felul de oameni, Ema era un fel de *fuck buddy* care îl făcea să se simtă funcțional, dar realitatea era că nu mai avea prieteni. Nu mai avea ficat, sau avea, dar era de piatră.

— Sau poate o fi fierea, a spus altădată dând peste cap paharul de coniac, fierea e amară, prietenia e și ea amară. În plus, poți să trăiești fără fiere, nu?

Și-a dat seama mai bine de toate lucrurile astea după o întâmplare care a avut loc în casa de lângă Piața Domenii unde locuia singur de aproape doi ani. Îi plăcea mult casa aia, pentru că era foarte răcoroasă vara și nu avea nevoie de aer condiționat. Era opt dimineața. Ieșise din baie cu apa curgând pe el. Urmele tălpilor lui străluceau umede și lucioase pe gresia închisă la culoare și continuau până pe parchetul din living. Stătea dezbrăcat în mijlocul camerei și își urmărea picăturile de apă de pe brațe. Unele se prelingeau cu mișcări întrerupte, altele erau prinse într-o stare de suspensie între uscare și cădere, între evaporare și gravitație. A închis ochii și și-a atins partea stângă a pieptului cu mâna, salutându-și inima, apoi și-a mângâiat abdomenul în partea dreaptă gândindu-se la ficatul său cu dragoste, așa cum îl învățase un medic bătrân care

îi povestise că oamenii se îmbolnăvesc pentru că uită să-și iubească trupul, uită de ei. Gândul s-a făcut mic-mic și a intrat în ficat, inspectând canalele hepatice și colecistul, învăluindu-le în iubire, a trecut apoi prin splină și rinichi, pe șira spinării până sus, în plămâni, unde a rămas atârnat în alveolele pulmonare prin care circula aerul. S-a concentrat vreme de câteva minute asupra respirației. Ciripitul vrăbiilor care se certau la geam l-a făcut să deschidă ochii, meditația se încheiase, picăturile de apă se evaporaseră. A mai auzit în spatele său un zgomot slab, discret și a simțit o lovitură în ceafă. Când s-a trezit îl durea capul foarte tare și avea nasul spart, mai multe lucruri dispăruseră din casă. A sunat la Poliție, a dat declarații, apoi a ajuns la spital, unde a rămas două zile pentru investigații și o mică reconstrucție a nasului care fusese zdrobit probabil la contactul cu parchetul. În aceste două zile și în zilele următoare în care a stat acasă, nimeni nu l-a sunat, nimeni nu a fost curios să afle dacă pășise ceva. Nimeni nu s-a îngrijorat. Abia după vreo săptămână l-a căutat cineva de la o revistă pentru un job, dar asta nu era îngrijorare, nu, era un interes acolo. Iată că avantajul de a lucra ca freelancer avea și neajunsuri, nu era căutat zilnic pentru talentul lui de jurnalist, nu i se simțea lipsa. Între două joburi putea să moară lejer fără să afle nimeni în timp util. Ideea de freelancer era de fapt o definiție a singurătății profesionale, nu era agățat nicăieri, nu era prins în nici o schemă socială. Un polițist și doi doctori au trecut în revistă daunele. El a contabilizat însă pentru prima dată daunele care nu puteau fi pipăite, ci mai curând simțite în cutia craniană ca un bâzâit de transformator. Era mult mai grav decât își imaginase, organul acela teoretic, ficatul metaforic pe care îl prezentase în atâtea rânduri prietenilor, era dispărut, evaporat ca după o ciroză îndelungată și cinică. Dacă murea, nimeni nu ar fi simțit vreo diferență în lucruri, vreo scădere, vreo modificare. Nu, era în afara lumii. Singurătatea mușca din mintea lui ca o lepră invizibilă. Sigur că putea să se întoarcă la cârciumă și să atârne pe marginea barului căutând

o conversație, schimbând o vorbă cu barmanițele, sigur că putea să o sune pe Ema să-i povestească, și probabil că ar fi trecut pe la el îngrijorată, dar cel mai sigur era că, dacă hoțul ar fi lovit mai tare, acum ar fi fost încă întins pe podea, împuțindu-se, așteptând ca mirosul să tragă de nas vreun vecin din casele de pe stradă, lucru dificil, de altfel, pentru că în jur locuiau mulți bătrâni care probabil aveau simțurile mai puțin alerte. Oare câți oameni mureau de singurătate? Oare câți oameni mureau în singurătate? Deși trăia pe o planetă cu populații în creștere, și-a dat seama că din ce în ce mai mulți oameni mor de singurătate, se sinucid sau mor singuri. În Japonia exista și un nume pentru moartea în singurătate, *kodokushi*, era vorba despre oameni care mureau singuri și rămâneau nedescoperiți o perioadă lungă de timp. Aproape 32.000 de persoane mureau astfel în fiecare an, doar în Japonia. Citise despre cazul unei bătrâne care fusese găsită moartă în casă după aproape trei ani, doar scheletul mai rămăsese din ea, restul fusese consumat de viermi și gândaci. Viermii, putea să îi înțeleagă și să îi accepte, dar gândacii, îi venea greu să își imagineze mersul gândacilor prin carnea lui, prin intestinele lui, consumând puțin câte puțin din hoitul întins într-una din camere. O gădălătură macabră pe oasele sale albe.

După spital a stat vreo două săptămâni în casă. A așteptat să i se dezumfle fața după operație. A citit cărți, articole și s-a uitat pe Facebook. A ieșit până la farmacie o dată și la piață de trei ori. Avea zile întregi de tăcere. Rar scotea câte un cuvânt și chiar și atunci când spunea ceva, pentru că se mira sau îi venea să exclame dintr-un motiv sau altul, se întrerupea din ce făcea și se trezea întrebându-se dacă vorbise cu voce tare sau nu. Avea senzația că ecoul cuvintelor sale încă mai plutea în cameră, dar putea foarte bine să fie o iluzie, nu avea pe cine să întrebe, nu avea cine să îi confirme și atunci spunea ceva și urmărea sunetul prin aer să vadă dacă seamănă cu starea lucrurilor de dinainte. Avea zile întregi în care umbla singur prin casă și se întreba dacă o să-și piardă mințile până la urmă și

dacă o să-și dea seama că și-a pierdut rațiunea. Stătea ore în șir în pat după ce se trezea, lua o carte, o deschidea și rămânea cu ea în poală uitându-se pe pereți. Într-o zi a rămas așa, privind fix ușa dulapului din dormitor. Stătea lipit cu spatele de perete și urmărea jocul luminilor și al umbrelor pe lemnul maroniu al dulapului, din când în când părea că o față umană se compunea acolo. O vreme a numărat intervalurile dintre apariția formei și dispariția ei, avea senzația că e ceva repetitiv, ca și când cineva ar fi vrut să îi transmită un mesaj și pe măsură ce se gândea la asta se înspăimânta că ar putea fi adevărat. Gura care apărea pe ușa dulapului părea să fie deschisă într-un O mare, o mirare enormă îl privea dinspre dulap. Un miros ciudat i-a intrat în nas, era un miros de măsele stricate pe care îl simțise la unii oameni care aveau carii netratate. A suflat de câteva ori adânc în palma făcută căuș în jurul gurii și a inspirat adânc aerul lăsat acolo, dar nu a regăsit mirosul de putreziciune. Măselele lui erau în regulă, dar imediat cum uita de acest miros, imediat cum un alt gând voia să îi ia locul, mirosul de măsele stricate reapărea. Și-a dat seama că îl simțea când respira doar pe nas, ca și când mirosul ar fi venit de undeva din sinusurile sale. Și-a imaginat cum undeva în adâncul sinusurilor putrezea ceva, mucocelul pe care îl detectaseră doctorii la un RMN acum câțiva ani și despre care îi spusese că ar trebui să îl extragă la un moment dat, prin puncție, da, nu exista altă cale și poate mucocelul era cel care putrezise așteptând să fie drenat și odată cu el începea să se consume și osul. S-a pipăit minute în șir pe față și pe frunte. Nu îl durea nimic, dar mirosul de măsele stricate rămânea cu el, ca și când o gură invizibilă plină de carii i-ar fi respirat încet în nas. Poate moartea pe lângă care trecuse era acum cu el în dormitor și îl tachina pentru că scăpase nevătămat din ghearele ei și îi respira în față. După operația de reconstrucție a nasului, în momentul în care i-au scos tamponalele care îi astupau nările, după momentul acela de durere ascuțită ca de metal, a simțit că pentru prima oară în viață totul avea miros. Totul mirosea copleșitor. Totul avea un miros și până atunci el nu simțise mai nimic din cauza unei

deviații de sept. Poate că devenise atât de sensibil, încât putea să simtă respirația morții care îi dădea târcoale, și-a spus și s-a uitat încă o dată la gura în formă de O a chipului de pe dulap.

O furnică a apărut la un moment lângă el pe așternutul alb. A urmărit-o o vreme și toate celelalte gânduri au fost înlocuite de prezența acestei furnici, această prezență a vieții de lângă el. Poate că simțea mirosul de carii din gura furnicii, s-a gândit. Furnica se lupta cu cutele cearșafului, mergea hotărâtă în ritmul ei grăbit, spre un loc anume. Robert s-a pus în patru labe și a urmărit-o. De unde venea? Era o furnică singură care locuia în casa lui? Unde locuia? Unde era mușuroiul ei, unde erau celelalte furnici cu care conviețuia? A urmărit-o prin cameră, dând patul la o parte, lăsând-o să își continue drumul fără să o deranjeze, doar ca să vadă unde merge, spre ce mergea. Ieși din dormitor și o urmă pe hol în patru labe, apropiindu-și fața de trupul negricios al furnicii. Au ajuns în bucătărie și acolo furnica a dat niște ocoluri indecise, s-a oprit de câteva ori să privească fața uriașă care plana deasupra ei, apoi a luat-o înapoi spre hol și când a trecut prin fața oglinzii bărbatul s-a văzut, o maimuță în chiloți mergând în patru labe după ceva invizibil, ceva ce nu putea fi văzut în oglindă. Dacă l-ar fi observat cineva probabil că ar fi spus că era nebun, și poate chiar așa și era, poate chiar o luase razna. A zâmbit și s-a întors la furnica lui. A aprins lumina pe hol și a reușit să o urce pe unul din degete. Furnica explora epiderma rugoasă ca pe un teren cu suprafață elastică din care radia o căldură plăcută. Robert s-a uitat la ea de aproape. A simțit iar mirosul de măsele stricate. Poate au și furnicile mucocel în sinusurile lor, poate au carii. Oare cum o arăta o furnică la RMN prinsă în bombardamentul electromagnetic? A ridicat-o în aer, furnica stătea nemișcată și atunci, fără să știe de ce, Robert și-a băgat degetul în gură și l-a scos apoi fără insecta negricioasă. A simțit-o pe limbă pișcând, a mutat-o între dinți și a mușcat dorind să afle ce gust avea, dar nu a simțit nimic. Poate că, dacă ar fi murit cu câteva săptămâni în urmă, această furnică ar fi defilat pe cadavrul său acum, ea împreună cu tot neamul ei, mișunându-i prin nări, intrându-i

în ureche, între unghii și carne, în spațiile unde corpul începe să se lichefieze. Acum singura formă de viață pe care o văzuse în ultimele 48 de ore dispăruse, stătea undeva între molarii săi strivită, cu o expresie îngrozită pe fața ei negricioasă de furnică. Din dormitor a auzit zbârnâitul telefonului pe noptieră. L-a lăsat să sune și a intrat în baie, dintr-un dulap a scos o lanternă de bicicletă pe care o folosea deseori ca să își inspecteze cavitatea bucală de afte sau alte bube. A căscat larg gura, a aprins lanterna și a început să verifice dinții cu care strivise furnica. Aha, a spus deodată văzând ceva negru pe o măsea de jos, un picior de furnică scaldat în salivă. A umplut un pahar cu apă și a băut, apoi a luat-o spre dormitor unde telefonul zbârnâia în continuare. Era Ema.

— Tu știi dacă mucocelul are miros? a întrebat-o direct.

Un hohot de râs se rostogoli din difuzor.

— Te-ai dilit de cât ai stat în casă. Hai, nu ieși la o cafea? E frumos afară.

— Știi ce e ăla mucocel?

— De unde dracu' să știi? E în mîntea ta.

— Cred că mi s-a stricat mucocelul în sinusuri. Am mucocel în sinusuri, nu ți-am zis?

— Ești dus. Hai, zi, ce faci?

— Am mâncat o furnică.

Un nou hohot de râs.

— Ce-ai făcut?

— Am mâncat o furnică. Singura ființă vie pe care am văzut-o de două zile. Am mâncat-o.

— Nu ieși?

— Nu am chef.

— Hai, că intri în depresie dacă mai stai mult în casă.

— Sună-mă mâine, i-a spus și a închis telefonul pe care l-a aruncat pe pat. Apoi s-a lăsat pe spate cu ochii în tavan.

Căuta resturi de furnică între măsele. În mîntea repeta cuvântul japonez *kodokushi* și își imagina gândăcei umblând prin locurile prin care gândurile sale treceau în acele momente. De undeva din neantul conexiunilor nervoase, fără să știe din ce

motiv, o serie de nume au apărut deodată, prieteni pe care nu îi mai văzuse de luni de zile, pe unii de câțiva ani. De-a lungul timpului el a fost mereu cel care s-a dus spre cineva ca să devină apoi prieten sau iubit. El a fost cel care a inițiat apropierea. Nu își aducea aminte de nici un prieten din facultate care să fi venit spre el, să îi caute compania. El fusese mereu cel care oferea și decidea cui și cât dădea din timpul său, din intimitatea sa. Dacă nu ar fi făcut nici un pas spre oameni, nimeni nu ar fi venit spre el, iar acum, la patruzeci de ani, i se părea greu, aproape imposibil să mai facă acest joc. Fusese un tip exclusivist, chiar se lăudase cu asta în facultate, tot ce nu corespundea standardelor lui cădea la rebuturi, iar acum acest exclusivism îi venea înapoi ca o condamnare. Dacă voia să vorbească cu cineva, el trebuia să facă pasul în față, dacă îi era dor, el trebuia să spună că îi e dor, dar nu îi era dor, îi era puțin frică, și mai ales îi era ciudă pe ceilalți. Se gândea că așa trebuie să se fi simțit la patruzeci de ani și majoritatea moșilor urâcioși și ranchiunoși din autobuzele bucureștene. Din această încălceală de gânduri a ieșit la suprafață imaginea lui Alexei. A clipit de câteva ori ca și când ar fi vrut să clarifice imaginea din minte a prietenului său din adolescență. Nu îl mai văzuse de peste douăzeci de ani. El fusese singurul care îl numise la un moment dat cel mai bun prieten al său. La vârsta adolescenței era important să arăți lumii cine îți este cel mai bun prieten. Încă nu apăruseră iubirile alea mari și devastatoare, dragostea avea o pondere scăzută în viața lor și acolo, pe pământul proaspăt al acestor conviețuiri, se nășteau exagerările de tipul cel mai bun prieten al meu. El nu făcuse asta niciodată, nu spusese nimănui ești cel mai bun prieten al meu.

Gândindu-se la Alexei a simțit o nostalgie cum se mișcă lent în el, ca un corp secret pe care nu știa că îl conține. Atingeră acelui loc în care îl depozitase pe prietenul său din adolescență a născut în el dorință, o dorință de a căuta, de a afla. S-a ridicat într-o rână, s-a uitat la umbra de pe ușa dulapului și i-a întors mirarea înapoi maimuțărindu-se. Și-a luat telefonul și a căutat pe Facebook, dar dintre toți cei cu numele

Cuprins

5	Un om singur
15	Plecarea
22	Veneția
37	Canibalu
45	Fetele vesele
63	Ligia
79	Giovinezza
92	Scurtă poveste de dragoste
109	Rugăciuni ale inimii și prieteniei
120	Prietenia, primele semne
134	<i>TREASURES from the WRECK of the UNBELIEVABLE</i>
158	Moartea e o întâmplare sub soare
169	Petrecerea
193	Supraviețuitori
201	Veneția, 1993
206	Corpuri străine
210	Drum prin Infern
220	Veneția – Atenție la cap!
234	Cimitirul San Michele
243	<i>Mulțumiri</i>